

Betekenisvolle communicatie dankzij Zorginformatie Bouwstenen

Er voltrekt zich een onzichtbare revolutie in de zorg, waarvan we straks allemaal de vruchten plukken. Die revolutie bevindt zich nog achter de ICT-systemen. Daar wordt gewerkt aan zorginhoudelijke standaarden die de basis vormen voor het verbinden van de verschillende zorgtoepassingen: de **Zorginformatie Bouwstenen (ZiB's)**. Deze gestandaardiseerde elementen van gegevens zorgen ervoor dat informatie eenduidig vast te leggen en uit te wisselen is tussen alle betrokken zorgverleners en de patiënt zelf.

Dat de behoefte daaraan groot is, bleek in oktober 2018 tijdens een demonstratie van dossieruitwisseling op basis van ZiB's. De aanwezigen raakten meteen enthousiast: 'Dit is wat we willen'. Want hoe anders is de praktijk vandaag de dag: gegevens worden geprint en weer gescand, gefaxt en op allerlei verschillende manieren in het eigen systeem ingevoerd.

Eenheid

Als je alleen op je eilandje werkt, zou dat misschien niet eens zo'n probleem hoeven zijn, maar zorg is per definitie

een kwestie van samenwerken. En dat vraagt wat van informatievoorziening. "De informatiebehoefte in de zorg explodeert, want het aantal overdrachtsmomenten neemt enorm toe", constateert Manon Kuilboer, productmanager huisartsen bij VZVZ. "Je ziet het onder andere bij het medisch tuchtrecht: de helft van de zaken heeft te maken met problemen tijdens de overdracht van verantwoordelijkheden en informatie." Dat laatste komt onder andere doordat informatie in verschillende systemen op een andere manier wordt vastgelegd of een andere betekenis krijgt. Zorgverle-

ners moeten vervolgens zoeken en interpreteren. Dat kost tijd en geeft risico op fouten. Het antwoord hierop is eenheid in semantiek. En dat is precies waar de ZiB's voor zorgen. De exacte betekenis van de uit te wisselen informatie wordt centraal vastgelegd, waardoor de verschillende autonome systemen informatie eenduidig kunnen vastleggen en deze eenvoudig kunnen uitwisselen, waarbij de betekenis gelijk blijft. Kuilboer: "ZiB's zijn niks meer of minder dan beschrijvingen van wat er in informatie elementen moet staan. Daarna ga je kijken hoe je dat verpakt, verzendt en ontvangt." Die informatie elementen kunnen bijvoorbeeld NAW-gegevens zijn, meetwaarden, lab-bepalingen, medicatieafspraken en verstrekkingsverzoeken, of afspraken over behandelgrenzen in de palliatieve zorg. "De kracht van het systeem is dat deze manier van kijken naar standaardisatie fundamenteel anders is dan hoe voorheen standaarden tot stand kwamen. Voorheen werd meer gekeken naar technologie die werd gebruikt om informatie van het ene naar het andere systeem te krijgen, zonder dat daarbij aandacht was voor wat de betekenis van de over te dragen informatie was."

Onafhankelijke elementen

Het werk om te komen tot de juiste elementen is niet gering. Het vergt grondige aandacht om betekenis van informatie te scheiden van processen. Nu wordt nog gebruikgemaakt van vaste sets met stukjes informatie, gericht op

specifieke zorgprocessen. Voor elke interactie tussen zorgsystemen, moet een aparte set worden afgesproken. Wanneer een van de stukjes informatie uit de set verandert, moet de hele set worden aangepast omdat de set alleen als geheel functioneert. De ontwikkeling en uitrol in het veld is hierdoor arbeidsintensief en kost veel geld. Kuilboer: "Neem bijvoorbeeld medicatie: In traditionele voorschriften staan inhoud en logistiek in één opdracht die de dokter 'uitschrijft'. In de ZiB's halen we die uit elkaar in 1. een medicatieafpraak en 2. de logistieke afspraak met de apotheker – wordt het geleverd in een doosje of in een strip, noem maar op." Doordat de ZiB's losse, op zichzelf staande elementen met informatie vormen, kunnen ze onafhankelijk van elkaar functioneren en kan voor ieder proces eenvoudig informatie (een ZiB) worden toegevoegd of aangepast (zonder dat een complete set moet worden aangepast). ZiB's kunnen hierdoor ook voor meerdere verschillende processen worden gebruikt, waardoor uiteindelijk veel generieker informatie kan worden uitgewisseld, zonder dat voor ieder proces een aparte set hoeft te worden afgesproken.

Commitment

In het proces om de bouwstenen te benoemen en te beschrijven worden grote stappen gezet, vertelt Marijt Witteman, product owner/product manager Promedico-ASP bij Promedico. Binnen het Project Bouwstenen werken NHG, Nicitz, VZVZ en leveranciers Promedico en Omnihis samen aan zorgbrede afspraken en beschrijvingen. In eerdere projecten met LSP-ketenzorg en het ontwikkelen van keteninformatiesystemen zijn al veel bouwstenen vastgelegd. Witteman wijst ook op de nieuwe dossieroverdracht die Promedico-ASP en Omnihis momenteel ontwikkelen,

In het proces om de bouwstenen te benoemen en te beschrijven worden grote stappen gezet, vertelt Marijt Witteman, van Promedico.

waarbij bouwstenen snel en eenvoudig via het LSP kunnen worden uitgewisseld met behoud van betekenis. "Die proof of concept heeft veel kennis opgeleverd." Manon Kuilboer van VZVZ prijst de voorloperrol van Promedico en Omnihis, maar het succesvol invoeren van ZiB's vraagt commitment van veel meer partijen. Leveranciers én gebruikers. "De wil is er wel. Je ziet in de eerstelijnszorg dat er al heel lang gewerkt wordt aan het structureel uitwisselen van gegevens. Daarom is het belangrijk dat we nu snel doorpakken, gezamenlijk. Want standaardisatie is alleen mogelijk wanneer iedereen zich hierbij aansluit, de betrokkenheid van verschillende leveranciers en partijen is noodzakelijk."

Oogsten

Er zijn mooie stappen gezet. Zo is inmiddels nagenoeg het gehele HIS-referentiemodel vastgelegd in ZiB's.

Witteman: "Daarnaast werken we verder aan het project dossieroverdracht. Samen met Stichting ION zijn we bezig met het standaardiseren van de processen rondom dossieroverdracht. Benoemen wie wat doet en wie waar verantwoordelijk voor is. Denk bijvoorbeeld aan toestemming van de patiënt bij het overdragen van het dossier bij verhuizing." Kuilboer verwacht binnen afzienbare tijd nieuwe resultaten: "2018 was een investeringsjaar, dit jaar gaan we echt oogsten." Het doel is om zoveel mogelijk zichtbaar en tastbaar te maken, benadrukt Witteman. "Zodat gebruikers als huisartsen en assistenten het gaan doorvertellen: 'Hier willen we in mee, op deze trein willen wij springen'. Net als Promedico al eerder heeft gedaan." <<

Tekst: Leendert Douma

Artikel in samenwerking met Promedico.

"2018 was een investeringsjaar, dit jaar gaan we echt oogsten", aldus Manon Kuilboer van VZVZ.